

Izvještaj o monitoringu potrošnje sredstava od strane regulatornih i drugih subjekata od posebnog značaja

Balkanska istraživačka mreža – Crna Gora

Oktobar 2025. godine

Foto: Skupština Crne Gore

Naziv:

Izvještaj o monitoringu potrošnje sredstava od strane regulatornih i drugih subjekata od posebnog značaja

Izdavač:

Balkanska istraživačka mreža - Crna Gora (BIRN Crna Gora)

Autorka izvještaja:

Jelena Mitrović

Autor istraživačkih tekstova:

Samir Kajošević

Urednik publikacije:

Vuk Maraš

Lektor:

Bojan Jevrić

Oktober, 2025. godine

AUSTRIAN
EMBASSY
PODGORICA

Projekat podržan od strane Austrijske ambasade u Podgorici. Iznijeti stavovi predstavljaju isključivo stavove ne mogu BIRN Crna Gora i se smatrati stavovima donatora koji je podržao projekat.

SADRŽAJ

I UVOD.....	4
II SAŽETAK	5
III METODOLOGIJA	7
IV PRISTUP INFORMACIJAMA.....	8
V OPŠTI FINANSIJSKI PODACI.....	9
VI SPONZORSTVA I DONACIJE.....	11
VII PRIHODI RUKOVODSTVA	14
VIII POTROŠNJA PREKO KOMPANIJSKIH KARTICA.....	20
IX UGOVORI O RADU	22
X UGOVORI O DJELU	23
XI UGOVORI SA AGENCIJAMA ZA POSREDOVANJE U ZAPOSŁJAVANJU	24
XII ZAKLJUČCI I PREPORUKE.....	25
XIV ANEKSI.....	27

I UVOD

Uprkos političkim promjenama, pristup informacijama od javnog značaja i dalje predstavlja izazov, a Crna Gora hitno treba da unaprijedi svoje zakonodavstvo u ovoj oblasti.

Izveštaj Transparency Internationala za 2024. godinu

Korupcija u Crnoj Gori već duži niz godina predstavlja značajnu prepreku napretku zemlje ka članstvu u Evropskoj uniji. Uprkos određenim pomacima, sistemska politička korupcija i dalje je duboko ukorijenjena i nastavlja da sprečava uspostavljanje funkcionalnih, transparentnih i profesionalnih institucija. Visoko pozicionirani politički akteri često su povezani sa korupcionaškim aferama i strukturama organizovanog kriminala, što dodatno komplikuje procese reformi i slabi vladavinu prava.

Trenutno se više od dvadeset visokih funkcionera iz prethodne izvršne i sudske vlasti suočava sa ozbiljnim krivičnim optužbama, uključujući zloupotrebu službenog položaja, pranje novca i učešće u organizovanom kriminalu. To pokazuje razmjere institucionalne ranjivosti i dubinu korupcionog problema u samom vrhu izvršne i zakonodavne vlasti.

U ovakvom okruženju, pojedini sektori i javne institucije koje imaju veći stepen operativne nezavisnosti postali su naročito ranjivi na političke pritiske i korupciju. Među njima su regulatorna tijela, nezavisne agencije i javna preduzeća – institucije koje često upravljaju značajnim javnim sredstvima, imaju široka diskreciona ovlašćenja i funkcionišu bez dovoljne transparentnosti i nadzora. Ove institucije se često zloupotrebljavaju za politički motivisano zapošljavanje partijskih kadrova, netransparentno usmjeravanje javnog novca ka povlašćenim pojedincima ili kompanijama i druge oblike klijentelizma.

Prepoznajući ove rizike BIRN Crna Gora, na osnovu svojih prethodnih iskustava u oblasti monitoringa preduzeća u državnom vlasništvu, analizirao je poslovanje još jedne ključne grupe institucija – regulatornih tijela i nezavisnih institucija. U pitanju su institucije koje imaju ključnu ulogu u nadzoru tržišta, obezbjeđivanju fer konkurencije, zaštiti prava građana i održavanju institucionalne ravnoteže. Međutim, zbog njihovog stepena nezavisnosti, one su istovremeno pod većim rizikom od političkog zarobljavanja i zloupotrebe.

Cilj ovog monitoringa bio je da se sistematskim praćenjem i javnim izvještavanjem o njihovom radu, otkriju nepravilnosti, poveća transparentnost i aktivno zagovaraju snažniji mehanizmi odgovornosti, čime se doprinosi otvorenijem i demokratskijem društvu.

II SAŽETAK

U skladu sa pozitivnim zakonodavstvom Crne Gore prioritarna uloga regulatornih agencija u Crnoj Gori je obezbjeđivanje transparentnog, fer i efikasnog funkcionisanja tržišta i sektora koje nadgledaju, u skladu sa zakonima i javnim interesom kao i sprečavanje zloupotrebe moći, monopola, političkog uticaja i nelojalne konkurencije sa ciljem zaštite interesa građana i potrošača.

Vođen ovom premisom BIRN Crna Gora je u toku četvoromjesečnog monitoringa pratio potrošnju sedam regulatornih agencija: Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost (EKIP), Agencije za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti (REGAGEN), Agencije za nadzor osiguranja, Agencije za civilno vazduhoplovstvo, Komisije za tržište kapitala, Instituta za lijekove i medicinska sredstva (CINMED) kao i Razvojne banke Crne Gore (ranije poznate kao Investiciono-razvojni fond).

Razvojna banka Crne Gore nije odgovorila ni na jedan zahtjev za slobodan pristup informacijama BIRN-a tako da su svi korišćeni podaci vezani za poslovanje ove institucije prikupljeni putem javnih registara Poreske uprave i Agencije za sprečavanje korupcije.

Ukupni podaci pokazuju da je ovih sedam institucija u proteklih šest godina ostvarilo poslovne prihode u iznosu od preko 191.816,575 €. Rashodi u istom periodu su iznosili 86.618,540 € dok su troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi bili 73.102,173 €. Zbirni neto pozitivan rezultat iznosi 32.444,246 €.

Zbiran broj zaposlenih u ovim institucijama u posmatranom periodu porastao je za petinu, sa 328 u 2018. godini na 392 zaposlena u 2024. godini.

U posmatranom periodu, ove kompanije podijelile su 542.811,13 € donacija i sponzorstava. Skoro polovinu ovog novca, odnosno 228.749,16 € podijelio je Institut za lijekove i medicinska sredstva, koji nam nije omogućio pristup imenima primalaca sponzorstava, donacija i pomoći.

Kada su u pitanju naknade i zarade čelnih ljudi ovih institucija, uočen je trend upućivanja na javne registre Agencije za sprečavanje korupcije za čim su posegnule tri od sedam institucija. Ipak, iznosi koje su funkcioneri sami prijavili ASK-u nužno ne moraju biti tačni, o čemu svjedoče brojni postupci koji se vode pred ovom institucijom. Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost dostavila je rješenja na osnovu kojih se vrši obračun

---

zarada predsjednika i članova Savjeta dok su Agencija za nadzor osiguranja i Komisija za tržište kapitala dostavile cjelovitu dokumentaciju.

Kada je u pitanju potrošnja preko poslovnih kartica, šest institucija dostavilo je dokumentaciju od čega dvije bez podataka o svrsi transakcija dok je odgovor Instituta za lijekove i medicinska sredstva glasio da nemaju poslovne platne kartice.

U vezi sa sklopljenim ugovorima o radu u petogodišnjem periodu zahtjev za slobodan pristup informacijama odbili su Regulatorna agencija za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti i Institut za lijekove i medicinska sredstva dok Agencija za civilno vazduhoplovstvo nije dostavila odgovor. Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost, Agencija za nadzor osiguranja i Komisija za tržište kapitala dostavile su dokumentaciju.

Kao i u prethodnom slučaju, kada su ugovori o djelu u pitanju zahtjeve za slobodan pristup informacijama odbili su Regulatorna agencija za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti i Institut za lijekove i medicinska sredstva dok je Agencija za civilno vazduhoplovstvo dostavila nepotpunu dokumentaciju. Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost, Agencija za nadzor osiguranja i Komisija za tržište kapitala dostavile su dokumentaciju.

Pet institucija je na zahtjev BIRN-a dostavilo odgovor da u pomenutom periodu nisu sklapale ugovore sa agencijama za posredovanje pri zapošljavanju dok je Institut za lijekove i medicinska sredstva zabranio pristup podacima pravdajući se zaštitom podataka o ličnosti.

III METODOLOGIJA

Monitoring crnogorskih regulatornih agencija bio je zasnovan na prikupljanju i analiziranju podataka iz javno dostupnih registara: Centralnog registra privrednih subjekata Crne Gore, portala „Taxis“ Poreske uprave Crne Gore, portala „Moj novac“, javnih registara Agencije za sprečavanje korupcije, web sajtova subjekata monitoringa kao i dokumentacije dostavljene od strane pomenutih institucija kao odgovor na upite poslate putem zahtjeva za slobodan pristup informacijama.

Za potrebe formiranja integrisane baze podataka prikupljena je finansijska dokumentacija sedam pomenutih regulatornih agencija za 2018, 2019, 2020, 2021, 2022. i 2023. godinu koju sačinjavaju: bilansi stanja, bilansi uspjeha, promjene na kapitalu, statistički aneksi, tokovi gotovine, obračuni amortizacije, izvještaji menadžmenta i napomene uz finansijske izvještaje kao i finansijski izvještaji ovih institucija.

Na osnovu bazične analize prikupljenih podataka uz konsultaciju informacija dostupnih na portalu „Moj novac“ formirana je osnovna lista pitanja u vezi sa poslovanjem koja je putem 59 zahtjeva za slobodan pristup informacijama poslata ovim preduzećima.

Korišćenjem Zakona o slobodnom pristupu informacijama traženi su konkretni podaci koji se tiču pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, dodjela donacija, pomoći i sponzorstava pravnim i fizičkim licima, prihoda koja su ostvarivala rukovodstva kompanija, potrošnje sredstava korišćenjem kompanijskih kartica koje su u posjedu rukovodstva kao i zaključenih ugovora o radu, ugovorima o djelu i ugovorima sklopljenim putem agencija za posredovanje u zapošljavanju.

Paralelno sa pristizanjem informacija kreirana je sveobuhvatna baza podataka koja sadrži detaljnu analizu poslovanja crnogorskih regulatornih agencija u državnom vlasništvu za 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023. i 2024. godinu, 2499 unosa realizovane potrošnje sa poslovnih kartica za 5 preduzeća u toku 5 godina, 352 obrađene donacije i sponzorstva dodijeljena od strane šest kompanija u periodu od 2019 - 2023. godine kao i 3012 unosa o prihodima rukovodstava svih sedam institucija. Još uvijek čekamo odgovor na jedan broj podnijetih žalbi zbog odbijanja omogućavanja pristupa informacijama kao i zbog ćutanja administracije. U bazu podataka unijeta su i 34 zaključena ugovora o radu kao i 100 ugovora o djelu.

Cjelokupna baza podataka na osnovu koje je rađen ovaj izvještaj dostupna je na sajtu BIRN Crna Gora – www.birn.me.

IV PRISTUP INFORMACIJAMA

BIRN Crna Gora podnio je ukupno 59 zahtjeva za slobodan pristup informacijama, 15 žalbi Agenciji za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama i 12 tužbi Upravnom sudu Crne Gore zbog kršenja prava na pristup informacijama.

Najveći broj podnijetih zahtjeva naišao je na pozitivan odgovor ali zabilježeni su slučajevi kada su institucije ćutale ili su podnijete zahtjeve odbile. Razvojna banka Crne Gore nije odgovorila ni na jedan zahtjev BIRN-a Crna Gora.

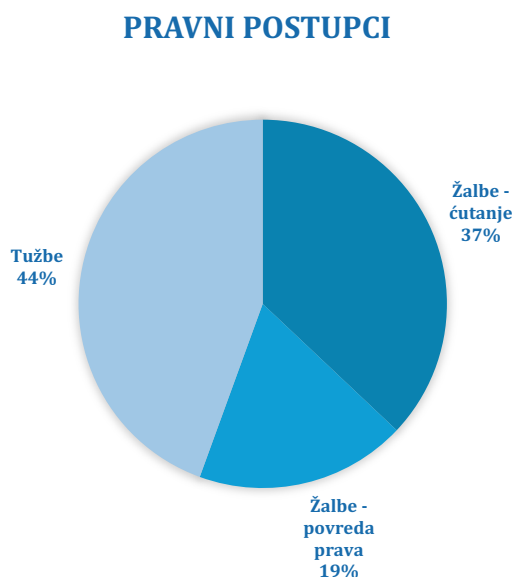
Broj zahtjeva	Dostavljene informacije	Djelimično dostavljene informacije	Zahtjev odbijen	Ćutanje administracije
59	39	5	5	10

Tabela 1: Podnijeti zahtjevi za slobodan pristup informacijama

U slučajevima kada odgovori na naše zahtjeve nisu pristigli ni nakon isteka zakonskog roka od 15 dana podnijete su žalbe Agenciji za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama. Ukupno je podnijeto 15 žalbi, od čega 10 žalbi za ćutanje administracije i 5 žalbi zbog odbijanja zahtjeva.

Grafik 1: Rezultati podnijetih zahtjeva

Grafik 2: Pravni postupci

Nakon ustanovljenog ćutanja administracije od strane Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama BIRN Crna Gora podnio je i 12 tužbi Upravnom sudu od kojih u trenutku zaključenja izvještaja nije procesuirana nijedna.

V OPŠTI FINANSIJSKI PODACI

BIRN Crna Gora pratio je pet ključnih kategorija iz finansijskih izvještaja koji se tiču sedam posmatranih organizacija i to: **Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost (EKIP)**, **Agencije za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti (REGAGEN)**, **Agencije za nadzor osiguranja**, **Agencije za civilno vazduhoplovstvo**, **Komisije za tržište kapitala**, **Instituta za lijekove i medicinska sredstva (CINMED)** kao i **Razvojne banke Crne Gore** (ranije poznate kao Investiciono-razvojni fond).

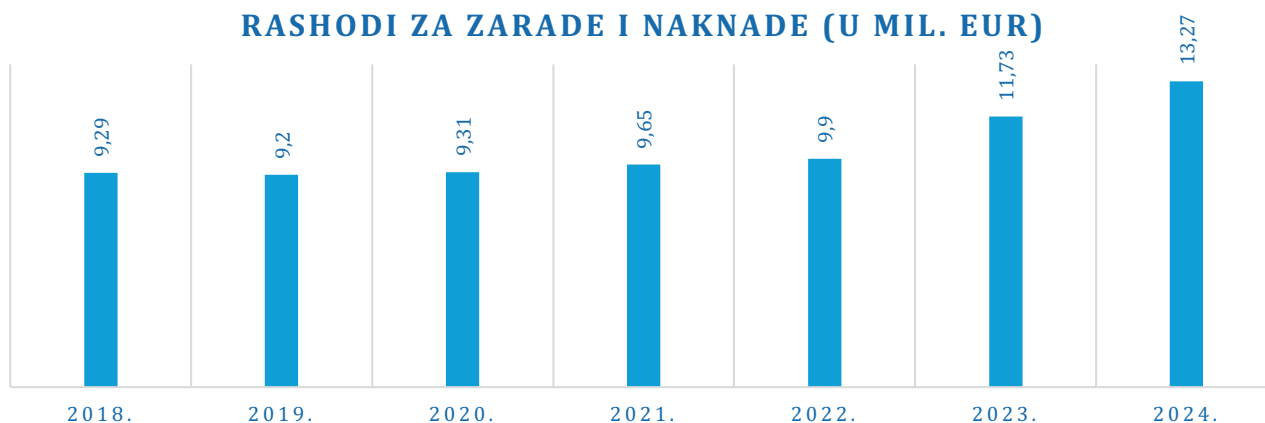
Analizirani su njihovi finansijski podaci za period od 2018. a zaključno sa 2024. godinom.

Naziv	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.	Ukupno
Poslovni prihodi (u EUR)	21.583.409	23.491.976	23.032.181	26.312.880	30.748.074	32.230.564	34.417.491	191.816.575
Poslovni rashodi	10.256.649	10.419.253	33.666.921	5.268.442	10.799.871	6.804.985	9.702.419	86.618.540
Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi	9.295.993	9.920.254	9.314.831	9.653.282	9.908.705	11.733.459	13.275.649	73.102.173
Neto rezultat	2.030.767	3.152.469	-19.301.277	11.391.246	10.039.498	13.692.120	11.439.423	32.444.246
Prosječan broj zaposlenih	328	331	340	345	352	366	392	

Tabela 2: Zbirni podaci za sedam praćenih institucija iz finansijskih izvještaja

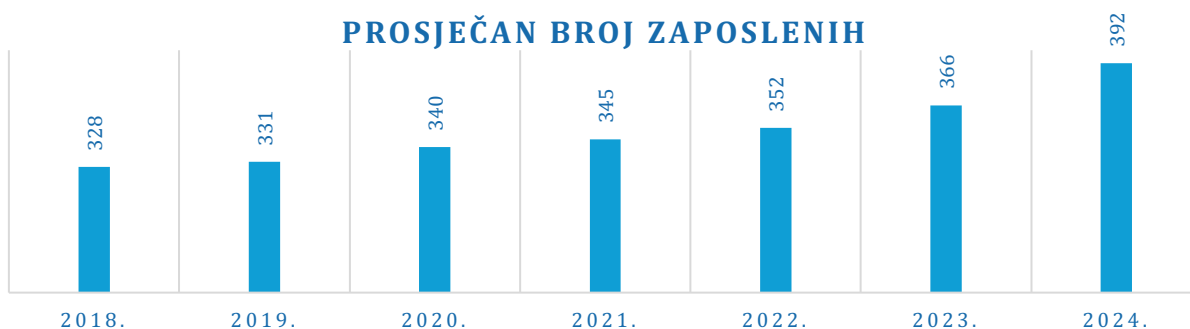
Napomene: podaci o finansijama preuzeti su iz bilansa uspjeha (BU) kompanija, statističkih aneksa (SA) kompanija, dok su za Komisiju za tržište kapitala podaci preuzeti iz njihovih zvaničnih godišnjih izvještaja koji nisu u formi klasičnih finansijskih izvještaja dostupnih na TAXIS platformi. Podaci za Agenciju za civilno vazduhoplovstvo preuzeti su iz njihovih zvaničnih godišnjih finansijskih izvještaja, koji takođe nisu u formi klasičnih finansijskih izvještaja dostupnih na TAXIS platformi i izvještaja o izvršenim revizijama finansijskih izvještaja.

Ukupni podaci pokazuju da je ovih sedam institucija u proteklih šest godina ostvarilo poslovne prihode u iznosu od 191.816.575 €. Rashodi u istom periodu su iznosili 86.618.540 € dok su troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi bili 73.102.173 €. Zbirni neto rezultat iznosi 32.444.246 €.

Grafik 3: Rashodi za zarade i naknade u posmatranim organizacijama u milionima eura, kroz godine

Zbiran broj zaposlenih u ovim institucijama u posmatranom period porastao je za petinu, sa 328 u 2018. godini na 392 zaposlena u 2024. godini.

Grafik 4: Prosječan broj zaposlenih u posmatranim organizacijama, kroz godine

VI SPONZORSTVA I DONACIJE

U Crnoj Gori dodjele sponzorstava, pomoći i donacija od strane javnih institucija i kompanija ostaju prepoznate kao prostor za potencijalne zloupotrebe vođene političkim uticajima. Na to posebno može da ukazuje sakrivanje podataka iz ove oblasti. Kada su u pitanju posmatrane organizacije analiza dodijeljenih sponzorstava i donacija ukazuje da budžet za ovu vrstu davanja nije potentan kao u institucijama koje se bave drugim djelatnostima ali djelimična netransparentnost i dalje postoji.

Naziv	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.	Ukupno
Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost	21.000	17.150	13.500	10.800	10.300	19.700	92.550
Agencija za nadzor osiguranja	3.000	2.500	2.710	3.202,2	3.000	3.300	17.712,2
Regulatorna agencija za energetiku	2.294,5	21.900	500	0	0	0	24.694,5
Institut za lijekove i medicinska sredstva	18.900	33.500	20.295,22	25.553,94	56.500	74.000	228.749,16
Komisija za tržište kapitala	10.055,19	16.650	5.250	7.000	1.000	4.500	44.455,19
Agencija za civilno vazduhoplovstvo	30.300,08	54.450	8.250	6.500	3.200	31.950	134.650,08
Ukupno	85.549,77	146.150	50.505,22	53.056,14	74.000	133.450	542.811,13

Tabela 3: Podaci o iznosu donacija i sponzorstava

Institut za lijekove i medicinska sredstva rješenjem je odobrio zahtjev BIRN-a upućujući istraživački tim na godišnje finasijske izvještaje ove institucije. Međutim, pomenuti izvještaji sadrže samo zbirne iznose dodijeljenih sponzorstava, pomoći i donacija, bez preciziranja kome su iste dodjeljivane. U odnosu na preostale subjekte monitoringa, ova institucija je zbirno podijelila najveći broj donacija u zbirnom iznosu od 228.749,16 €.

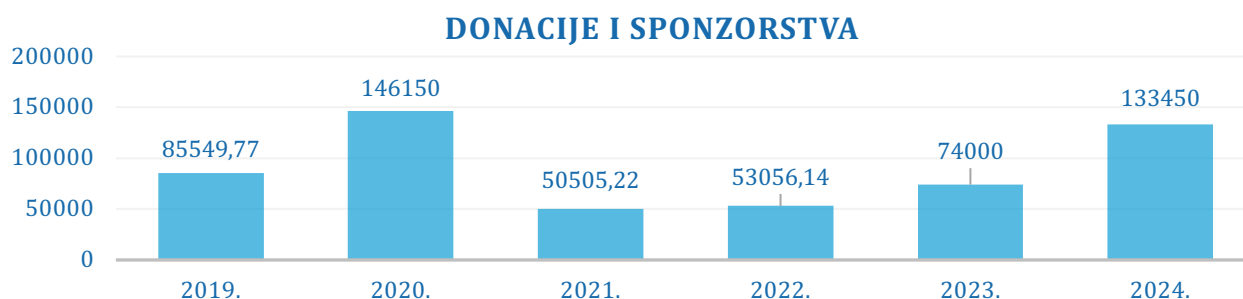
Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost, koja je zbirno podijelila 92.550,00 €, BIRN-u je dostavila pregled dodijeljenih donacija, pomoći i sponzorstava tabelarno, bez propratne dokumentacije. Na ovaj način iz iste nije moguće zaključiti tip odluka kojima su sredstva dodijeljena kao i koja ovlašćena lica su odobravalu navedene zahtjeve.

Agencija za nadzor osiguranja koja je zbirno podijelila iznos od 17.712,20 € BIRN-u je takođe dostavila tabelaran pregled dodijeljenih donacija, pomoći i sponzorstava, bez propratne dokumentacije. Takođe, u ovom slučaju nije dostavljen ni cjelovit tekst u kome je uočljivo puno ime i prezime primalaca ovih sredstava.

Regulatorna agencija za energetiku podijelila je iznos od 24.694,50 € u 2019, 2020. i 2021. godini. Sudeći po dokumentaciji dostavljenoj BIRN-u ova institucija nije dodjeljivala donacije u toku 2022, 2023. i 2024. godine.

Komisija za tržište kapitala u šestogodišnjem periodu dodijelila je iznos od 44.455,19 € i dostavila BIRN-u kompletnu prpratnu dokumentaciju u vezi sa dodijeljenim pomoćima, donacijama i sponzorstvima.

Agencija za civilno vazduhoplovstvo je nakon CINMED-a dodijelila najveći zbirni iznos od 134.650,08 € u šestogodišnjem periodu i dostavila je BIRN-u kompletnu prpratnu dokumentaciju.

Grafik 5: Sponzorstva i donacije, kroz godine

Podjela sredstava

Institut za lijekove i medicinska sredstva, iako institucija koja je podijelila najviše donacija, nije dala podatke o tome kome su donacije date i za koje potrebe.

Od poznatih, najveća individualna donacija iznosi 50.000 € koliko je Agencija za civilno vazduhoplovstvo donirala Nacionalnom koordinacionom tijelu za suzbijanje zarazne bolesti 2020. godine. Iste godine istom pravnom subjektu Komisija za tržište kapitala donirala je 5.000 € a Regulatorna agencija za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti 20.000 €.

Agencija za civilno vazduhoplovstvo dodijelila je Fondaciji "Budi human" za potrebe oboljele djece u Crnoj Gori 10.000 € 2019. godine kao i po 5.000 € JU Dječijem domu "Mladost" Bijela, JU Zavodu "Komanski most" i JZU Specijalnoj bolnici za ortopediju i neurologiju "Vaso Ćuković" 2024. godine.

Komisija za tržište kapitala u više navrata podržala je Berzu preduzetničkih ideja na Univerzitetu Donja Gorica u zbirnom iznosu od 3.000 €. Komisija je, takođe, dodijelila

---

nenovčane donacije JU Osnovnoj školi "Đoko Prelević", JU Osnovnoj školi "Vojin Popović" i JU Osnovnoj školi "Pavle Kovačević" sa po dva reparirana računara.

Agencija za elektronske komunikacije je dala značajan doprinos razvoju karatea pa je tako u šestogodišnjem periodu dodijelila zbirno 19.300 € i to: Karate savezu Podgorica, neimenovanom Karate savezu, Karate klubu "Budućnost" i neimenovanom karate klubu.

VII PRIHODI RUKOVODSTVA

Kada su u pitanju prihodi rukovodstva subjekata monitoringa samo Agencija za nadzor osiguranja i Komisija za tržište kapitala dostavile su sve platne liste članova rukovodstva ovih institucija u periodu od 2019 - 2025. godine.

Agencija za elektronske komunikacije dostavila je rješenja kojima se određuje visina naknada i varijabila.

Regulatorna agencija za energetiku, Institut za lijekove i medicinska sredstva i Agencija za civilno vazduhoplovstvo uputile su BIRN na javne registre Agencije za sprečavanje korupcije bez dostavljanja spiskova koja sadrže imena i prezimena lica koja su pokrivala ove pozicije u šestogodišnjem periodu.

Za istraživački tim BIRN-a bilo je izazovno pronaći imena svih ovih lica imajući u vidu da su sajtovi državnih organa koji su ih birali često mijenjani, posebno imajući u vidu pad sistema koji se desio usljed hakerskih napada 2022. godine a koji je urušio veliku količinu postojećih baza podataka na serverima državnih organa. Takođe, istraživački tim BIRN-a došao je do zaključka da sva lica nisu u skladu sa Zakonom o sprečavanju korupcije dostavila svoje imovinske kartone Agenciji za sprečavanje korupcije jer je iste bilo nemoguće pronaći u javnim registrima ove institucije.

Za pomenuta četiri preduzeća koja nisu dostavila traženu dokumentaciju, kao i za Razvojnu banku Crne Gore, upravo korišćenjem ovih javnih registara BIRN-ov istraživački tim napravio je bazu podataka mjesečnih prihoda ovih lica u periodima kada su pokrivali pomenute funkcije. Podaci su u bazu unijeti onako kako su od strane ovih lica prikazani Agenciji za sprečavanje korupcije iz onih imovinskih kartona koji su bili dostupni javnosti. BIRN-ov istraživački tim, kao dio ovog monitoringa, nije uzimao za subjekat analize prihode ovih lica nastalih po osnovama koje nisu vezane za pomenute funkcije kao ni prihode njihovih članova domaćinstava.

Nameće se zaključak da kada govorimo o izdvajanjima za troškove zarada, naknada zarada i ostalih ličnih rashoda menadžmenta, razlog zbog kog institucije ne objavljuju podatke za potrebe monitoringa jesu visine pomenutih rashoda koje znatno prevazilaze iznose prosječnih plata u Crnoj Gori. Iako se stepeni transparentnosti u ovoj oblasti razlikuju od institucije do institucije, još jedan od razloga zbog kojih ova vrsta informacija nije direktno dostavljena mogu biti dodatna davanja na osnovne zarade ili naknade koje ove institucije dodjeljuju svojim rukovodiocima.

Razvojna banka (bivši Investiciono razvojni fond)

Jedan od primjera za ovakve zaključke je bivši direktor Investiciono-razvojnog fonda (sadašnje Razvojne banke Crne Gore), Zoran Vukčević, koji je u periodu od januara 2019. godine do decembra 2020. godine (kada mu je prestala funkcija) primao osnovnu platu u rasponu od 2.999,86 € (koliko je primio u januaru 2019. godine) do 3.193,4 € (koliko je ovaj prihod iznosio u decembru 2020. godine). Vukčević je u istom periodu imao i druge redovne prihode u iznosu od 200€ do 550€ mjesečno. Zanimljivo je da je Vukčeviću u julu 2019. godine dodijeljen iznos od 30.540,98 € na ime varijabile dok mu je po istom osnovu u oktobru 2020. godine dodijeljen iznos od 31.817,34 €. Vukčeviću je, po prestanku funkcije, u aprilu 2021. godine dodijeljen iznos od 16.904,25 € unijet u imovinskom kartonu kao prihod vezan za poziciju izvršnog direktora.

Pokrivajući istu poziciju u periodu od januara 2021. godine do decembra 2023. godine bivša direktorka Investiciono-razvojnog fonda, Irena Radović, prihodovala je osnovnu platu u rasponu od 1.778,61 € (koliko je ona iznosila u januaru 2021. godine) do 4.508,59 € (koliko je ona iznosila u novembru 2023. godine). Ovi podaci dobijeni su putem imovinskih kartona koje je Radović predala Agenciji za sprečavanje korupcije. Isti navode i naknadu za nekorišćenje godišnjeg odmora, isplaćenu u decembru 2023. godine u iznosu od 4.095,51€ kao i varijabilu u iznosu od 5.043,43€ isplaćenu istog mjeseca.

Predsjednik Odbora direktora tadašnjeg Investiciono-razvojnog fonda, Velizar Kaluđerović (čiji imovinski kartoni navode da je prije stupanja na ovu funkciju bio u penziji), u periodu od januara 2021. godine primao je osnovni iznos naknade od 1.076,84 €. Ova naknada je u februaru 2024. godine iznosila 1.468,78 €. Kaluđerović je povremeno primao i naknadu za članstvo u Komisiji za normativnu djelatnost koja je iznosila od 250 do 400 €.

Nikola Tripković, koji je izabran za izvršnog direktora u aprilu 2024. godine istog mjeseca primio je naknadu u iznosu od 4.319,81 € dok je ista u decembru 2024. godine iznosila 4.887,84 €. Tripković je istog mjeseca primio i varijabilu u iznosu od 4.764,84 €.

Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost

Predsjednik Savjeta Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost, Branko Kovijanić, primao je naknadu u iznosu od 1.633,38 € u januaru 2019. godine koja je rasla do iznosa od 1.864,18 € u decembru 2023. godine. Kovijanić je paralelno primao i mjesečnu varijabilu čiji iznosi su varirali od 500 do 600 € ali i druge redovne prihode.

Šaleta Đurović je na ime naknada za članstvo u Savjetu agencije u periodu od januara 2019. godine do decembra 2023. godine primao od 1.678,15 € do 2.067 € uz redovne mjesečne

---

varijabile u iznosima od 400 do 600 €. I Đurović je prijavio dodatne redovne prihode vezane za ovu funkciju.

Darko Grgurović je za obavljanje funkcije izvršnog direktora Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost u januaru 2019. godine primio naknadu u iznosu od 1.612,18 € dok je ista u decembru 2024. godine iznosila 2.082,67 €. Grgurović je paralelno primao i redovnu mjesečnu varijabilu čiji iznos je varirao od 400 do 600 €.

Aktuelni predsjednik Savjeta ove agencije, Milan Radulović, u decembru 2024. godine prijavio je mjesečnu naknadu za pokrivanje ove pozicije u iznosu od 3.347,51 € dok mu se naknada za članstvo u Savjetu u 2024. godini kretala u rasponu iznosa od 1.808,21 € do 3.187,68 €.

Zanimljivo je da je, sudeći po imovinskim kartonima, ova institucija 2021. godine počela da isplaćuje **dodatne naknade za državne praznike** u iznosu od prvo 300, a kasnije i 380 € za Dan nezavisnosti Crne Gore, Dan državnosti Crne Gore a zatim i Njegošev dan.

Agencija za nadzor osiguranja

Kada je u pitanju Agencija za nadzor osiguranja, koja je BIRN-u dostavila sve platne liste za šestogodišnji period, iznosi rukovodstva su dostavljeni **isključivo u bruto iznosima** što je važno napomenuti. Pomenute liste nisu sadržale podatke o neto iznosima koje su primili članovi rukovodstva u periodu pokrivenim monitoringom.

Tako je predsjednik Savjeta, Uroš Andrijašević, u januaru 2019. godine kao naknadu za ovu poziciju primio bruto 2.210,24 € dok je ista naknada u aprilu 2023. godine iznosila bruto 2.232,88 €. Direktorka agencije, Biljana Pantović, je u januaru 2019. godine primila bruto iznos od 2.176,13 € dok je u decembru 2020. godine (prije nego što je napustila ovu funkciju), primila bruto iznos od 2.162,6 €.

Isti iznos naknade primao je i njen nasljednik na mjestu direktora agencije Branko Barjaktarević. Ova naknada je vremenom rasla pa je Barjaktarević u decembru 2024. godine primio bruto iznos od 2.441,05 € na ime naknade za obavljanje funkcije direktora. Ova institucija redovno je dodjeljivala i zimnice kao i poklone za djecu zaposlenih.

Regulatorna agencija za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti

Predsjednika Odbora direktora Regulatorne agencije za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti, Branislav Prelević, u januaru 2019. godine primio je naknadu u iznosu od 1.908 € kao i dodatak na staž u iznosu od 256 €. Ova praksa je nastavljena do decembra 2020.

---

godine nakon čega Prelević uz platu počinje da prihoduje i varijabilu. Tako je u decembru 2024. po osnovu mjesta predsjednika Odbora direktora prihodovao naknadu u iznosu od 2.001,28 € uz varijabilu u iznosu od 583,86 €. U maju 2021. godine Prelević je prijavio da je od REGAGEN-a dobio iznos od 9.475,12 € na ime stambenog kredita. U maju 2021. godine REGAGEN-ov stambeni kredit u iznosu od 5.726,65 € prijavio je i član Odbora direktora Dragutin Martinović dok je član odbora Miroslav Vukčević po istom osnovu prihodovao 16.334 €.

Aktuelni direktor agencije, Igor Telebak, po stupanju na funkciju u januaru 2023. godine prihodovao je 1.042,81 € dok je po istom osnovu u decembru 2024. godine primio iznos od 1.702,9 €. Kao prihode iz istog mjeseca Telebak je prijavio i varijabilu u iznosu od 724,81 € kao i neimenovani drugi prihod u iznosu od 352,4 €.

Institut za lijekove i medicinska sredstva

Institut za lijekove i medicinska sredstva je odbio zahtjev BIRN-a da dostavi platne liste za direktore i članove Upravnog odbora u periodu od 2019 – 2025. godine upućujući na sajt Agencije za sprečavanje korupcije. Upravo kod ove institucije dolazi do praznine u bazi podataka zbog nedostatka dostavljanja konkretne dokumentacije.

Direktor CINMED-a, Milorad Drljević, na ime naknade za ovu funkciju u januaru 2019. godine prihodovao je 1.833,96 €. Zadnjeg mjeseca obavljanja ove funkcije, u junu 2021. godine, Drljević je primio 1.856,51 €.

Od 24.08.2021. godine funkciju v.d. direktora preuzima Mira Kontić koja je za istu poziciju u avgustu 2021. godine primila iznos od 1.408,35 €. Sudeći po njenim imovinskim kartonima ona je ovu funkciju pokrivala do 23.02.2022. godine. Takođe, na osnovu imovinskih kartona koje je Kontić predala ASK-u ona je nastavila da prima naknadu za poziciju v.d. direktora, ne samo do kraja 2022. godine već i za čitavu 2023. godinu u iznosima koji su varirali od 1.606 € (u januaru i februaru 2023. godine) do 1.655,47 € (zadnjih 6 mjeseci 2023. godine). Osim naknade za poziciju v.d. direktora Kontić je prijavila i da je u 2023. godini primala i varijabilu, zimnicu, kao i 800€ prihoda za organizaciju godišnje konferencije CINMED-a. Kontić nije predala izvještaj za 2024. godinu iz kojeg bi bio moguć uvid u njene prihode u pomenutoj godini.

Aktuelna direktorka, Snežana Mugoša, u januaru 2022. godine prihodovala je 1.734,11 € za pokrivanje ove funkcije. Ova naknada je u decembru 2024. godine iznosila 2.408,25 €.

Analizom imovinskih kartona evidentno je da je Institut iznos od 24.439,62 € u decembru 2024. godine na ime pomoći u rješavanju stambenih potreba dodijelio Mugoši. Takođe, istog

---

mjeseca iznos od 20.137,27 € dodijeljen je članici Upravnog odbora Anđeli Drašković koja je i primarno zaposlena u Institutu za lijekove i medicinska sredstva.

Članica Upravnog odbora Lidija Čizmović navela je u svom imovinskom kartonu da je u decembru 2024. godine primila iznos od 20.028,18 € kao pomoć za rješavanje stambenog pitanja ali bez navođenja imena institucije od koje je ovaj iznos primljen.

Član Upravnog odbora Saša Uskoković, za tu funkciju je biran u dva navrata. 09.07.2021. godine izabran je na mandat koji je trajao do 09.02.2023. godine i drugi put 09.02.2023. godine u mandatu koji je trajao do 24.07.2025. godine. Na sajtu Agencije za sprečavanje korupcije nisu dostupni Uskokovićevi kartoni za 2021. i 2022. godinu, tj. za period trajanja prvog mandata.

Komisija za tržište kapitala

Komisija za tržište kapitala takođe je ustupila platne liste BIRN-u Crna Gora. Predsjednik Komisije za tržište kapitala, Zoran Đikanović, u januaru 2019. godine je od ove funkcije prihodovao 1.470,42 € dok je taj iznos u momentu okončanja njegovog mandata u decembru 2022. godine bio 1.717,78 €. Đikanović je primao redovne dodatke za dopunski rad.

Njegov nasljednik na toj poziciji, aktuelni predsjednik komisije, Željko Drinčić, u januaru 2023. godine od ove funkcije prihodovao je 1.626,94 € dok je ova naknada u decembru 2024. godine iznosila 1.895,77 €. I Drinčić je takođe primao redovne dodatne naknade. Iznos naknada za ostale članove komisije varirao je od 1.249,6 € (u januaru 2019. godine koliko je tada primio Asmir Pepić) do iznosa od 2.596,26 € (koliko je u decembru 2024. godine primio Draško Malbaški).

Agencija za civilno vazduhoplovstvo

Agencija za civilno vazduhoplovstvo je u odgovoru na BIRN-ov zahtjev dostavila uput za pristup javnim registrima Agencije za sprečavanje korupcije. Nekadašnji direktor Agencije za civilno vazduhoplovstvo u januaru 2019. godine je na ime naknade za pokrivanje ove funkcije dobio iznos od 2.691 € dok je u posljednjem mjesecu obavljanja ove dužnosti, oktobru 2021. godine, po istom osnovu prihodovao iznos od 2.690 €.

Njegov nasljednik na ovoj poziciji, Zoran Maksimović, po stupanju na dužnost u oktobru 2021. godine prihodovao je iznos od 4.162 € dok je u septembru 2023. godine na ime naknade za pokrivanje direktorske pozicije prihodovao 4225.77 €. Maksimović je prijavio i da je u oktobru 2023. godine od Agencije za civilno vazduhoplovstvo primio 8.173,41 € kao drugi prihod vezan za poziciju direktora Agencije za civilno vazduhoplovstvo.

Novi direktor agencije, Ivan Šćekić, u januaru 2024. godine prijavio je osnovnu platu u iznosu od 3.466,22 € i varijabilu na zaradu u iznosu od 300 €. Šćekićeve plata u decembru iste godine iznosila je 5.532,39 €. Šćekić je u decembru primio i dvije varijabile, jednu u iznosu od 200 € a drugu u iznosu od 975 €.

Kada su u pitanju naknade za članstvo u Savjetu Agencije za civilno vazduhoplovstvo iste su varirale od 870 € koliko je primio Nikola Gegaj u januaru 2019. godine do 1.947,7 € koliko je u decembru 2024. godine primio Dženan Kolić.

Kompletan tabelarni prikaz zarada i naknada dostupan je u Aneksu izvještaja.

VIII POTROŠNJA PREKO KOMPANIJSKIH KARTICA

Poslovne platne kartice većini pravnih lica služe za plaćanje troškova reprezentacije kao i putnih troškova.

Kada su u pitanju službene platne kartice u posjedu regulatornih institucija u Crnoj Gori cjelovitu dokumentaciju dostavili su Komisija za tržište kapitala i Agencija za nadzor osiguranja. Agencija za elektronske komunikacije je dostavila nepotpunu dokumentaciju, cenzurišući svrhu svake transakcije, dok je Agencija za civilno vazduhoplovstvo dostavila izvode sa platne kartice na kojima nije moguće identifikovati troškove koji su navedeni kao računi za reprezentaciju.

Regulatorna agencija za energetiku nije dostavila imena nosioca platnih kartica. Institut za lijekove i medicinska sredstva u svom dopisu BIRN-u naveo je da nisu u posjedu poslovnih platnih kartica.

Ukupan iznos potrošnje na platnim karticama iznosio je u posmatranom periodu 151.386,17 €. Najveća potrošnja zabilježena je 2019. godine 39.935,42 €, nakon čega slijedi 2023. godina sa potrošnjom od 33.933,91 €.

Najveću potrošnju u šestogodišnjem periodu zabilježila je Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost u zbirnom iznosu od 87.622,49 € što je više od pola ukupnog iznosa.

Najveća godišnja individualna potrošnja zabilježena je na kartici člana Savjeta Agencije za elektronske komunikacije Šalete Đurovića u toku 2023. godine u iznosu od 9.036,81 €. Na Đurovićevoj kartici 2019. godine zabilježena je potrošnja u iznosu od 6.423,11 €.

Slijedi član Komisije za tržište kapitala Nikola Pejović koji je 2019. godine potrošio 7.480,1 €.

Branko Kovijanić, predsjednik Savjeta Agencije za elektronske komunikacije na kartici koju je koristio u 2023. godini zabilježio je potrošnju u iznosu od 6.473,59 € dok je na kartici Zorana Đikanovića, bivšeg direktora Komisije za tržište kapitala u 2019. godini zabilježena potrošnja u iznosu od 6.179,7 €.

Na jednoj od kartica Regulatorne agencije za energetiku na kojima nije naznačeno ime nosioca u 2023. godini zabilježena je potrošnja u iznosu od 6.358,61 €, dok je na istoj kartici potrošnja u 2022. godini iznosila 5276,79 €.

Naziv	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.	Ukupno
Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost	15.319	12.608,9	11.657,94	10.967,39	22.530,64	14.538,57	87.622,49
Agencija za nadzor osiguranja	5.510,31	3.509,66	537,9	0€	0€	0€	9.557,87
Regulatorna agencija za energetiku	1.254,97	160	25,88	5.371,09	8.489,07	9.381,78	24.682,79
Komisija za tržište kapitala	14.443,36	7.413,94	41,10	0	2.914,2	341,16	25.154,06
Agencija za civilno vazduhoplovstvo	3.407,78	958,2	2,98	0	0	0	4.368,96
Ukupno	39.935,42	24.650,7	12.265,8	16.338,48	33.933,91	24.261,51	151.386,17

Tabela 4: Podaci o potrošnji sredstava sa poslovnih kartica pet institucija, prema dokumentaciji koja je dostavljena BIRN-u

Agencija za civilno vazduhoplovstvo i Regulatorna agencija za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti koriste univerzalne poslovne kartice čime se onemogućava personalizacija troškova dok Agencija za nadzor osiguranja osim personalizovanih ima i jednu zbirnu poslovnu karticu.

Kompletna pregled potrošnje sa poslovnih kartica dostupan je u Aneksu izvještaja.

IX UGOVORI O RADU

Preporuke Evropske komisije iz 2024. godine navode:

“Upravljanje državnom službom i ljudskim resursima i dalje treba da se poboljša. Pravni okvir samo djelimično osigurava da je državna služba profesionalna, depolitizovana i zasnovana na zaslugama. Uprava nema potpuni pregled svih državnih službenika po različitim vrstama ugovora o radu u državnoj službi, a sistemu zarada i dalje nedostaje jasnoća i transparentnost”.

Kada je u pitanju zapošljavanje, na upit BIRN-a za dostavljanje sklopljenih ugovora o radu pozitivno su odgovorili: Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost, Agencija za nadzor osiguranja i Komisija za tržište kapitala.

Na upit za dostavljanje ugovora o radu negativno su odgovorili Institut za lijekove i medicinska sredstva i Regulatorna agencija za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti. Agencija za civilno vazduhoplovstvo i Razvojna banka Crne Gore nisu odgovorili na upit BIRN-a.

Od 34 zbirno dostavljena ugovora o radu 13 je sklopila Komisija za tržište kapitala (od kojih je šest sklopljeno na neodređeno vrijeme), 11 Agencija za nadzor osiguranja (od kojih je sedam sklopljeno na neodređeno vrijeme) a Agencija za elektronske komunikacije devet (od kojih je osam sklopljeno na neodređeno vrijeme).

Komisija za tržište kapitala sklopila je tri ugovora na neodređeno vrijeme u kojima nije navedena stručna sprema zaposlenog zbog čega nije moguće ocijeniti ispunjenost kriterijuma stručnosti za određeno radno mjesto.

Agencija za nadzor osiguranja sklopila je ugovor na neodređeno za poziciju viši kontrolor za primjenu regulative, licenciranje i opšte pravne poslove u Sektoru za regulativu, licenciranje i pravne poslove sa osobom koja je po stručnoj spremi magistar lingvističkih nauka.

X UGOVORI O DJELU

Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost, Agencija za nadzor osiguranja, Agencija za civilno vazduhoplovstvo i Komisija za tržište kapitala pozitivno su odgovorile na BIRN-ov zahtjev za slobodan pristup informacijama i zbirno dostavile 100 sklopljenih ugovora o djelu u petogodišnjem periodu.

Razvojna banka Crne Gore nije odgovorila na upit BIRN-a dok su Institut za lijekove i medicinska sredstva i Regulatorna agencija za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti zabranili pristup BIRN-u zbog navodne zaštite privatnosti.

Agencija za elektronske komunikacije je u periodu od 2019 – 2025. godine sklopila 13 ugovora o djelu, od kojih u tri nije navedena stručna sprema zaposlenih.

U istom, šestogodišnjem periodu Agencija za nadzor osiguranja sklopila je 27 ugovora o djelu, od kojih u 24 nije navedena stručna sprema zaposlenog.

U navedenom periodu Komisija za tržište kapitala sklopila je 40 ugovora o djelu od kojih u 23 nije navedena stručna sprema zaposlenih lica.

Agencija za civilno vazduhoplovstvo je u periodu od 2019 – 2025. zaključila 20 ugovora o djelu koji su BIRN-u dostavljeni sa sakrivenim imenima zaposlenih koji su angažovani. U sedam ugovora nije navedena stručna sprema zaposlenih.

XI UGOVORI SA AGENCIJAMA ZA POSREDOVANJE U ZAPOŠLJAVANJU

Imajući u vidu postojeći rastući trend zapošljavanja putem agencija za posredovanje BIRN Crna Gora poslao je upit svim institucijama koje su bile predmet monitoringa tražeći ugovore sklopljene putem agencija za posredovanje u zapošljavanju.

Kao i na sve ostale upite Razvojna banka Crne Gore nije odgovorila na zahtjev dok je isti odbijen od strane Instituta za lijekove i medicinska sredstva. Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost, Agencija za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti, Agencija za nadzor osiguranja, Agencija za civilno vazduhoplovstvo i Komisija za tržište kapitala svojim rješenjima su informisali BIRN Crna Gora da pomenute ugovore nisu zaključivale u periodu od 2019 - 2024. godine.

Analizirajući Izvještaje o radu Instituta za lijekove i medicinska sredstva koji su dostupni na web stranici ove institucije BIRN-ov istraživački tim došao je do podataka da ova institucija u 2019. godini nije imala zaposlenih putem agencija za posredovanje, dok je na kraju 2020. godine imala pet zaposlenih preko agencije a na kraju 2021. godine 11 zaposlenih preko agencije za zapošljavanje na probnom radu. Na kraju 2022. godine broj zaposlenih preko agencije za zapošljavanje na probnom radu bio je deset a krajem 2023. godine ukupno sedam. Na kraju 2024. godine Institut je imao tri osobe zaposlene preko agencije za privremeno ustupanje zaposlenih.

XII ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Projekat „Kontrolisanje regulatora“, podržan od strane Austrijske ambasade u Crnoj Gori, ukazao je na neophodnost unapređenja transparentnosti kada su u pitanju regulatorne i druge specifične institucije u Crnoj Gori. Imajući u vidu da su u pitanju institucije koje imaju poseban stepen autonomije, njihova uloga u državnom aparatu trebala bi da bude ispraćena apsolutnom transparentnošću u radu.

Ćutanje administracije na primljene upite kao i njihovo odbijanje ukazalo je na aktivan pristup sakrivanja podataka od značaja za javnost od strane određenih institucija čime javnost ostaje uskraćena za nepoznat obim dokumentacije koja se tiče potrošnje sredstava svih poreskih obveznika.

Istraživački tim BIRN Crna Gora došao je do zaključka da je i kod nekih formalno odobrenih zahtjeva za slobodan pristup informacijama pristup određenim, potencijalno kontroverznim informacijama, ograničen ili cenzurisan čime se ostavlja prostor za indicije o malverzacijama u poslovanju.

Pet od sedam institucija nisu direktnim putem dostavile podatke o prihodima rukovodstva što implicira da su iznosi koje na mjesečnom nivou prihoduje rukovodstvo kompanija u disproportiji sa primanjima državnih funkcionera istog ranga. Takođe, politika dodatnih prihoda ostaje podložna špekulacijama imajući u vidu da veliki broj dodatnih prihoda nije dovoljno precizno identifikovan kroz izvještaje o prihodima i imovini podnijetim Agenciji za sprečavanje korupcije.

Nedostatak dijela tražene dokumentacije uslovio je da sve zloupotrebe nisu mogle biti obuhvaćene kroz samo tri objavljena novinarska teksta. Iz ovog razloga redakcija BIRN-a Crna Gora odlučila je da kao nastavak ovog projekta objavi priče proistekle iz prikupljene dokumentacije u budućnosti.

Na osnovu analize prikupljenih podataka BIRN Crna Gora napravio je set sljedećih preporuka za unapređenje:

1. Većini posmatranih institucija nedostaje transparentnost kada je u pitanju pristup podacima koji u skladu sa Zakonom o slobodnom pristupu informacijama nisu, niti zadovoljavaju kriterijume kategorizovanja stepenom povjerljivosti. Pristup podacima koji se tiču javne potrošnje mora biti dostupan javnosti u svim segmentima, proaktivno, na internet stranicama ovih institucija.

-
2. Posmatrane institucije moraju učiniti dostupnim svoje pravilnike o naknadama koji utiču na uvećavanje osnovne zarade članova rukovodećih tijela kroz bonuse, stimulanse i ostale naknade imajući u vidu da su članovi ovih tijela nerijetko postavljeni na te pozicije političkom distribucijom mjesta u upravnim i sličnim odborima.
  3. Institucije se moraju uzdržati od prakse oglašivanja o odgovaranje na upite poslate korišćenjem Zakona o slobodnom pristupu informacijama. U ovakvom ponašanju prednjači Razvojna banka Crne Gore. Važno je razumjeti zainteresovanost javnosti za potrošnju u javnom sektoru, imajući u vidu obim sredstava kojima raspolaže, te obezbijediti puno poštovanje Zakona i rokova koji su njime propisani.
  4. Subjekti moraju personalizovati sve poslovne platne kartice koje se koriste sa ciljem minimiziranja i lakše lokalizacije potencijalnih zloupotreba.
  5. U vezi sa postupnim povećanjem broja zaposlenih koji raste iz godine u godinu potrebno je uspostaviti punu, redovnu i transparentnu kontrolu ovih institucija od strane nadležnih inspekcijskih tijela, kako bi se prevenirale odnosno spriječile zloupotrebe javnih sredstava kroz nezakonito, arbitrarno ili političko zapošljavanje.
  6. Skupština i Vlada Crne Gore preko nadležnih tijela moraju obezbijediti odgovarajuću pravnu regulativu kojom bi bili u potpunosti definisani iznosi, oblasti i kriterijumi koje subjekti mogu koristiti na godišnjem nivou za davanja kao što su donacije, pomoći i sponzorstva. Ista regulativa morala bi, u cilju postizanja potpune transparentnosti, navesti obavezu subjekata da dokumentaciju koja prati ovaj postupak učini javnom putem redovnog ažuriranja dokumentacije ovog tipa na svojim web stranicama.

XIV ANEKSI

Aneks 1 – Tabela – pregled podataka iz finansijskih izvještaja

Aneks 2 – Tabela – pregled sponzorstava i donacija

Aneks 3 – Tabela – pregled potrošnje sa kompanijskih kartica

Aneks 4 – Tabela – pregled prihoda članova rukovodstva

Aneks 5 – Tabela – pregled sklopljenih ugovora o radu

Aneks 6 – Tabela – pregled sklopljenih ugovora o djelu

Biblioteka:

Sva dokumenta dobijena putem Zakona o slobodnom pristupu informacijama, Agencije za sprečavanje korupcije, portala Taxis i dokumentacija preuzeta sa web sajtova institucija koje su predmet monitoringa dostupna je na sajtu BIRN Crna Gora – www.birn.me